

Preek 08-05-2016

Ds Jaco Zuurmond

Zevende zondag van Pasen – ‘zondag weeskind’

Doop van Jennifernicole, Shenailly en Irene

1Samuel 12, 19b – 24

Johannes 14, 15 - 21

Gemeente van de levende,

“Ik laat jullie niet als wezen achter, ik kom bij jullie terug”...

De zondag tussen Hemelvaart en Pinksteren wordt ook wel ‘wezenzondag’ genoemd, of ‘zondag weeskind’. Veertig dagen lang hebben we feest gevierd hier in de kerk. Veertig dagen hebben we gevierd dat de Opgestane van Pasen midden onder ons leefde. Tastbaar stond hij naast ons, trok hij met ons op, al pratend met ons. En brandde ons hart niet, toen hij onderweg met ons sprak.

Maar aan dat feest is afgelopen donderdag een einde gekomen. Hemelvaart... een dag met een dubbele boodschap.

De Hemelvaart die ons allereerst duidelijk maakt dat het écht hémels leven was wat wij aan hem mochten beleven. De Opgestane van Pasen leefde niet minder dan de hemel op aarde, midden onder ons.

Maar de andere kant van de boodschap is, dat Hij nu in de hemel is..., en wij – verweesd - op aarde achterblijven. Hemel en aarde vallen niet samen, zo vertelt de Hemelvaart.

Dat is zondag weeskind: de zondag van de verlatenheid. Als een weeskind achter blijven. God zó ver weg. God soms, vaak, véél te ver weg... In ons eigen leven... in ons samenleven misschien nog wel meer.

Dat het vandaag ook nog eens moederdag is, heeft precies helemaal niets met de christelijke traditie te maken. Het is een feest dat in 1926 is ingesteld door de Koninklijke Maatschappij voor Tuinbouw en Plantkunde die er een goede kans in zag om de bloemenverkoop te bevorderen. In 1928 sloot de Nederlandsche Banketbakkers Vereeniging zich bij de organisatie aan (al evenmin uit liefde voor de moeders). En sinds 1931 vieren we in Nederland – in het ‘burgerlijke jaar’ - moederdag op de tweede zondag van mei.

Die moederdag zou er vandaag helemaal niet toe doen als het niet ergens onaangenaam zou wringen. Moederdag... op wezenzondag. Zondag weeskind... op moederdag. Een wrange grap van interfererende kalenders. Juist die moederdag maakt van het weeskind van deze zondag meer dan een metafoor. De nodige beelden van weeskinderen van onze tijd schieten onontkoombaar voor ogen. Dat ongeluk met die spookrijder, begin deze week. Twee kinderen zwaar gewond, de moeder overleden. Van de ca. 12.000 kinderen die op dit moment verblijven in de Nederlandse asielzoekerscentra is ca. 30% hier zonder ouders. Dertig procent!!!! Niet per definitie wees... maar toch... Kinderen zonder ouders... gevlucht uit een wereld vol geweld... en nu in een nieuw, totaal onbekend land... op zoek naar toekomst, naar leven. Hoe kwetsbaar. Hoe afhankelijk. En wat een verantwoording voor ons. Als wij er niet zijn voor hén, dan hebben ze niemand.

Wat bedreigt de wees?

Het grootste gevaar dat de wees bedreigt is dat zij of hij in verkeerde handen valt. Zo’n wees overgeleverd aan elke macht die hij of zij toevallig treft op haar of zijn weg. Als er goed voor de wees wordt gezorgd, in een gastvrij land, dat zorgt voor onderwijs, voor kansen, voor opvoeding vooral... dan kan het goed gaan met de wees. Maar als er niet goed voor de wees wordt gezorgd, als hij zich eigenlijk stiefkind weet, dan is zo’n wees een prooi van kwade machten. Het grootste gevaar dat de wees bedreigt is het verkeerde houvast...

In de Oud-Testamentische lezing van vanmorgen (vanwege de doop niet gelezen) kijkt de profeet Samuël terug op de keuze van het volk Israël voor een koning. Want God is in de hemel... en wij

leven hier op aarde... en die hemel is wel heel ver weg, voelt wel heel ver weg. En dus had het volk aan de profeet om een koning gevraagd. Die koning zou een beetje die hemelse God moeten vertegenwoordigen, hier op aarde. Een beetje houvast graag, hier in dit aardse leven. Een klein beetje méér houvast, alsjeblieft, profeet... Het was het begin van een weg vol ellende. Het grootste gevaar dat de wees bedreigt is het verkeerde houvast...

En ach, wij Nederlandse protestanten hebben wat dit betreft heel veel boter op ons hoofd. Ook voor ons heeft heel lang de drieslag 'God, Nederland en Oranje' gefunctioneerd als ook zo'n fijn veilig houvast. God is in de hemel, en dat is ver weg... maar voor menig protestants gelovige had het koningshuis hemelse allure – tastbaar hier op aarde. En dan is het nog maar een heel kleine stap naar een theologie van bloed en bodem. Een theologie van eigenbelang en machtswellust. 'Gott mit uns' stond op de riemkoppels van de Duitse Wehrmacht-soldaten... Mensen hebben zo graag een beetje meer hemels houvast, hier op aarde... En het grootste gevaar dat de wees bedreigt is het verkeerde houvast...

Zondag Weeskind wijst een andere weg. De weg van de volwassenheid. Leven zónder houvast... maar in ontvankelijkheid.

"Als je mij liefhebt, houd je dan aan mijn geboden". Jezus wijst zijn leerlingen de weg van de liefde. Doe voortaan als ik. Leef voortaan zoals ik geleefd heb. Jennifer, Shenailly, Irene - ga de weg van de liefde, zoals ik die ben gegaan. Liefde zonder einde.

Kijk elke medemens die je tegenkomt aan zoals ik de mensen aankeek. Eindeloos open. Volkomen open.

Iedereen die ik tegenkwam, ieder mens die mijn pad kruiste keek ik aan zonder enige angst. Volkomen ontvankelijk. En daarmee volkomen ontwapenend.

Soldaten, psychopaten, misdadigers, tollenaars, buitenlanders... met allemaal ging ik in gesprek. Zonder énië ander houvast... dan de liefde.

Zo valt te leven, heb ik je laten zien. Zelfs door het diepste water heen. Sterk als de dood is deze liefde.

"Als je mij liefhebt, houd je dan aan mijn geboden" .

Alleen zo valt te leven – en zo wijs ik je daarom nu de weg het leven in. Rechtop en oprecht.

Maar je zult zien, als je zó leeft, dan is de hemel heel dichtbij.

Als je zo leeft, dan ben ik heel dichtbij.

Zelfs in het diepste water van het leven zal ik bij je zijn.

"Want ik leef, en ook jullie zullen leven".

Amen

Bron: E. Levinas, Een godsdienst voor volwassenen